

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Televíziós műsorformátumok és műsorok szerzői jogi védelme

Ügyszám: SZJSZT 9/2000

A megbízás arra irányult, hogy a megbízó által becsatolt műsortervek (szinopszisok) – formátumleírások – alapján a Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban SzJSzT) adjon szakvéleményt a „Péntek Esti Vigadó” és a „Heti Hetes” c. műsorok „formátumának lehetséges jogi védelmével kapcsolatban”.

Az eljáró tanács szakvéleménye:

A Szerzői Jogi Szakértő Testület az 1999. évi LXXVI. tv. (a továbbiakban Szjt.) 101. §-ának (3) bekezdésében és az SzJSzT szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. r. 1. §-ának (3) bekezdésében írottak alapján járt el. Szakvéleményét, a kérelmező 2000. május 4-én kelt levele mellékleteként megküldött dokumentumokra (nevezetesen a „Péntek Esti Vigadó” dátummal és aláírással el nem látott műsorkonceptiójára (6 oldal), valamint a „Heti Hetes” 2000. február 22-én kelt és dr. Gy. M. által aláírt formátumleírására (2 old.), tekintettel alakította ki.

Az előző bekezdésben hivatkozott rendelkezések alapján, az SzJSzT hatásköre csak a szerzői joggal és az Szjt-ben szabályozott szomszédos jogokkal összefüggő kérdésekre terjed ki. Ezért az eljáró tanács csak ebben a körben vizsgálhatta a fenti említett műsorok „lehetséges jogi védelmét”; vizsgálata nem terjedt ki más jogintézményekre, amelyeknek alkalmazása esetleg szóba kerülhetne, mint amilyen például a tisztességtelen verseny elleni védelem, vagy a jogi szabályozáson túlmenő lehetséges etikai megfontolásokra.

Az eljáró tanács vizsgálata a két műsor „formátumának” esetleges védelmén kívül kiterjedt e „formátumok” alapján létrehozott műsorok esetleges védelmének kérdésére is.

A televíziós műsor-formátum fogalmának a pontos meghatározására nem szentelt külön figyelmet az eljáró tanács, hisz feladata csupán az volt, hogy azoknak a konkrét műsorleírásoknak az esetleges jogi védelméről mondjon véleményt, amelyeket mint „formátum”-leírásokat csatolt be a megbízó. Ezért (bár az eljáró tanács megállapítja, hogy a becsatolt műsorleírások általában megfelelni látszanak annak, amire szakmai körökben mint „formátumra” szoktak utalni), e szakvélemény összefüggésében az érintett műsorok „formátuma” védelmének kérdését úgy kell érteni, mint amely arra vonatkozik, hogy fennáll-e védelem a becsatolt műsorleírásoknak megfelelő programok létrehozását illetően.

A vizsgálat tárgya előbb az esetleges *szertői jogi védelemre* terjedt ki. Ebben a tekintetben az eljáró tanács utal az Szjt. idevágó rendelkezéseiben foglaltakra; nevezetesen arra,

hogy a szerzői művet a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg szerzői jogi védelem (Szjt. 1. § (3), első mondat);

hogy a védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől (Szjt. 1. § (3), második mondat);

hogy a mű alapjául szolgáló ötlet, elgondolás nem áll szerzői jogi védelem alatt (Szjt. 1. § (6) bekezdés);

hogy szerzői jogi védelemben részesül a gyűjteményes mű is, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű, és a védelem a gyűjteményes művet megilleti akkor is, ha annak részei, összetevői nem részesülnek, illetve nem részesülhetnek szerzői jogi védelemben (Szjt. 7. § (1) bekezdés); továbbá,

hogy a szerzőt megilleti a műben szereplő jellegzetes és eredeti alak kereskedelmi hasznosításának és az ilyen hasznosítás engedélyezésének a kizárólagos joga is (Szjt. 16. § (3) bekezdés).

Az eljáró tanács megállapítja, hogy – a szerzői jogi védelem lehetőségének megítélése szempontjából – vannak bizonyos különbségek a szakvélemény tárgyát képező két műsorleírás („formátum”) között. Általában teljes bizonyossággal megállapítható, hogy a leírások megmaradnak az ötlet, elgondolás szintjén, s így a bennük leírt „formátumok” nem élveznek szerzői jogi védelmet. Ez nyilvánvalóan áll a „Heti Hetes” leírásának az egészére, s a „Péntek Esti Vigadó” leírásában szereplő négy rész körül legalább háromra. Egyedül a „Péntek Esti Vigadó” második része – a „szappanopera” – esetében volt szükség külön elemzésre. Az eljáró tanács azonban úgy találta, hogy a szóban forgó szappanopera szereplőinek leírása nem elég részletes és nem elég egyéni ahhoz, hogy mint jellegzetes és eredeti alakok védelem alatt állhatnának, s az egymáshoz való viszonyuk és a vázolt „sztori” sem hordoznak magukban olyan egyéni, eredeti elemeket, amelyek a leírás szintjén akár ezt a részt is alkalmassá tehetnék szerzői jogi védelemre. A „Péntek Esti Vigadó” esetében további kérdésként vizsgálta meg az eljáró tanács azt, hogy a négy részből álló műsor-struktúrára tekintettel nincs-e szó szerzői jogi védelemre érdemes gyűjteményes műről. Úgy találta azonban, hogy a négy rész között nincs olyan szerves, egyedi kapcsolat, ami a műsor egészét kiemelné a kabaréprogramok szokásos variációi közül és eredetivé tenné a műsorleírásnak ezt a részét.

A műsorleírások („formátumok”) alapján létrehozott műsorok egyes részei – mint például a „szappanopera” konkrét folytatásai, az előadott egyéni, eredeti jellegű szövegek, vagy a műsorba belefoglalt zeneszámok – azonban védelemben részesülhetnek. (A műsorban fellépő előadóművészeket is megfelelő szomszédos jogi védelem illeti meg.) Ez azonban nyilvánvalóan túlmege azon, amit formátum-védelemnek lehetne nevezni.

Ami a *szomszédos jogi védelmet* illeti, az eljáró tanács utal arra, hogy a megbízót a szóban forgó, általa már rögzített és/vagy sugárzott műsorok tekintetében az Szjt. 80. §-ában meghatározott szomszédos jogi védelem illeti meg. A megbízónak tehát kizárólagos engedélyezési joga van arra, hogy e műsorait sugározzák, illetve a nyilvánosságához közvetítsék, rögzítsék, sokszorosítsák, stb.

Jelenleg nincs jogi lehetőség arra, hogy a szerzői jogi védelem alatt nem álló műsorleírások („formátumok”) maguk a fent említett szomszédos jogi védelmen kívül valamilyen speciális („*sui generis*”) szomszédos jogi jellegű védelemben részesüljenek.

Budapest, 2000. május 23.

Dr. Mann Judit
a tanács elnöke

Dr. Hajnal József
a tanács előadó tagja

Dr. Kolozsvári Kiss István
a tanács szavazó tagja